TAFLEN BENDERFYNIAD AELOD UNIGOL O GABINET CYNGOR GWYNEDD

DYDDIAD Y PENDERFYNIAD	1 Ebrill 2021
DYDDIAD CYHOEDDI'R PENDERFYNIAD	12 Mai 2021
DYDDIAD Y BYDD Y PENDERFYNIAD YN DOD I RYM ac y gweithredir arno, oni bai bo'r penderfyniad yn cael ei alw i mewn yn unol ag adran 7.25.1 o Gyfansoddiad Cyngor Gwynedd.	19 Mai 2021

ENW A THEITL YR AELOD CABINET

Y Cynghorydd Gareth Thomas

Aelod Cabinet Economi a Chymuned

PWNC Dileu Dirwyon Llyfrgelloedd

PENDERFYNIAD:

Gwneud i ffwrdd â dirwyon llyfrgell o'r 1af Ebrill 2021 a dileu unrhyw ddirwyon presennol o'r dyddiad hwn i oedolion sy'n defnyddio'r Llyfrgelloedd cyhoeddus yng Ngwynedd.

RHESWM DROS YR ANGEN AM Y PENDERFYNIAD –

Gweler yr Adroddiad Swyddog atodedig

DATGANIADAU O FUDDIANT PERSONOL AC UNRHYW OLLYNGIADAU PERTHNASOL A GANIATWYD GAN Y PWYLLGOR SAFONAU

Dim

UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN GWNEUD Y PENDERFYNIAD-

Ymgynghorwyd â –
Swyddogion Statudol Cyngor Gwynedd

Adroddir ar ganlyniadau'r ymgynghoriadau yn yr adroddiad atodedig

TAFLEN BENDERFYNIAD AELOD UNIGOL O GABINET CYNGOR GWYNEDD – ADRODDIAD SWYDDOG

Enw a theitl yr Aelod/au Cabinet :	Y Cyng. Gareth Thomas Aelod Cabinet Economi a Chymuned
Enw a theitl Awdur yr Adroddiad :	Nia Gruffydd Rheolwr Gwasanaeth Llyfrgelloedd
Dyddiad y Cymerwyd y Penderfyniad :	1/4/2021
Llofnod yr Aelod/au Cabinet :	

Pwnc : Dileu Dirwyon Llyfrgelloedd

Argymhelliad ar gyfer y Penderfyniad :

Gwneud i ffwrdd â dirwyon llyfrgell o'r 1af Ebrill 2021 a dileu unrhyw ddirwyon presennol o'r dyddiad hwn i oedolion sy'n defnyddio'r Llyfrgelloedd cyhoeddus yng Ngwynedd.

Rheswm dros yr angen am y Penderfyniad :

1. Yn hanesyddol, codwyd dirwyon llyfrgell ar lyfrau a deunyddiau eraill oedd dros eu dyddiad dychwelyd fel dull o sicrhau bod llyfrau o'r fath yn parhau i fod ar gael i gynifer o ddarllenwyr â phosibl.
2. Dros amser, daeth dirwyon llyfrgelloedd yn rhan annatod o gyllideb gwasanaethau llyfrgelloedd cyhoeddus, ac mae dirwyon am eitemau hwyr bellach yn bennawd yn erbyn ein targedau incwm.
3. Cafodd dirwyon llyfrgell ar lyfrau plant a phobl ifanc dan ddeunaw oed eu hatal yng Ngwynedd yn y 2000au gan yr ystyriwyd bod dirwyon yn rhwystr sy'n atal pobl ifanc a theuluoedd rhag defnyddio'r llyfrgell.
4. Mae tuedd gynyddol gan Awdurdodau Llyfrgell i roi'r gorau i godi dirwyon am lyfrau hwyr. Mae o leiaf 15 Awdurdod Llyfrgell ym Mhrydain wedi atal dirwyon o fewn y blynyddoedd diwethaf, ac mae Gweriniaeth Iwerddon wedi atal dirwyon yn llwyr ers Ionawr 2019. Llyfrgelloedd Ymddiriedolaeth Awen (Sir Pen y Bont ar Ogwr) oedd y cyntaf i wneud i ffwrdd â dirwyon yng Nghymru yn 2019.
5. Mae yna lawer o resymau da dros wneud i ffwrdd â dirwyon llyfrgell.
   5.1. Mae profiad a gwybodaeth anecdotal yn awgrymu bod pobl yn ystyried dirwyon fel rhwystr i aelodaeth a defnydd llyfrgell. Yn ogystal, mae dirwyon yn effeithio'n

anghymesur ar y rhai ar incwm is a gall dirwyon greu cysylltiad negyddol â defnydd llyfrgell.

5.2. Mae dirwyon yn creu ymdeimlad o ddiflastod neu ofn ac nid yw'n rhoi anghenion defnyddwyr yn greiddiol i beth rydym yn ei wneud. Mae'r neges o gosb a roddir yn groes i'n negeseuon o lyfrgelloedd agored a chroesawus,.

5.3. Mae profiad negyddol yn brofiad cwsmer gwael. Mae dirwy yn brofiad gwael all wneud i ddefnyddiwr beidio â defnyddio llyfrgell byth eto neu beidio â dychwelyd llyfrau hwyr.

5.4. Mae Llyfrgelloedd yn adnodd amhrisiadwy i bawb yn y gymuned ac rydym am gael gwared ar unrhyw rwystrau a allai atal pobl rhag gwneud defnydd llawn ohonynt.

5.5. Mae incwm o ddirwyon llyfrgell wedi gostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn. Nid ydym yn gallu cyrraedd ein targed incwm o £11,910, a gellir dadlau fod dirwyon yn llif incwm annibynadwy sy'n lleihau ac na allwn ddibynnu arno yn y tymor hir.

5.6. Mae defnyddwyr sy'n cadw draw oddi wrth Lyfrgelloedd oherwydd ofn cael neu dalu dirwy (ac mae hyn hefyd yn ymestyn i blant a phobl ifanc o fewn teuluoedd) yn cael eu hamddifadu o wasanaethau a gweithgareddau ehangach y llyfrgell, megis mynediad am ddim i gyfrifiaduron, help gyda gwefannau'r Llywodraeth, gweithgareddau plant.

5.7. Mae peth ymchwil yn dangos bod dileu dirwyon yn cynyddu benthyca llyfrau, yn denu mwy o deuluoedd i'r llyfrgell, a amlygir fwyfwy ymhlith grwpiau o ddefnyddwyr sy'n profi amddifadedd lluosog.

5.8. Mewn ymgynghoriad staff a gynhaliwyd yn Tachwedd 2020, (cyfradd ymateb 66%), nododd 87% o ymatebwyr eu bod yn cytuno neu'n cytuno'n gryf bod codi dirwyon ar lyfrau hwyr yn rhwystr i bobl ddefnyddio'r llyfrgell. Roedd 80% o'r rhai wnaeth ymateb yn credu dylid gwneud i ffwrdd gyda dirwyon yn gyfan gwbl.

5.9. Mewn Ymgynghoriad Defnyddwyr a gynhaliwyd yn Rhagfyr-Ionawr 2021, holwyd y cwestiwn:

A yw dirwyon ar lyfrau llyfrgell hwyr yn rhwystr i chi ddefnyddio'r llyfrgell? Allan o 134 o ymatebion, atebodd 25% bod dirwyon yn rhwystr (oedd yn codi i 33% pan yn ystyried yr ymateb arlein yn unig). Mae hyn yn sampl o ddefnyddwyr ac 86% ohonynt wedi gwneud defnydd o'r gwasanaeth Llyfrgell yn ystod y pandemig.

Rhesymeg a chyfiawnhad dros gyrraedd y Penderfyniad :

1. Ar gyfer 2020/21 roedd ein targed incwm ar gyfer llyfrau hwyr yn £11,910. Oherwydd Covid-19, nid oes incwm o gwbl wedi ei wireddu yn erbyn y pennawd hwn. Fodd bynnag, yn 2019/20 ein incwm gwirioneddol yn erbyn y targed hwn oedd £9,545. Mae diffyg blynyddol yn erbyn ein targed incwm, ac nid yw hyn yn debygol o newid.
2. Mae datblygiadau fel cyfrifon ar-lein a modd i ddefnyddwyr adnewyddu llyfrau eu hunain wedi cyfrannu at ddefnyddwyr yn gallu cymryd mwy o gyfrifoldeb dros eu cyfrifon, ac o'r herwydd effeithir ar ein lefelau incwm trwy ddirwyon.
3. Bydd datblygiad ap Llyfrgell a modd benthyca llyfrau trwy ddyfais glyfar megis ffon, yn ogystal a gallu adnewyddu eitemau o bell, hefyd yn cael effaith ar incwm dirwyon llyfrau.
4. Bydd unrhyw ddirwyon presennol ar gyfrifon defnyddwyr llyfrgelloedd hefyd yn cael eu dileu o'r 1 Ebrill 2021.

5. Bydd dychwelyd eitemau a logir yn hwyr e.e. DVDs ac adnoddau Dysgu Ieithoedd (ac eithrio Cymraeg) yn dal i ddenu tâl gan fod hyn ar ffurf ail gyfnod benthyciad, yn hytrach na thâl hwyr.
6. Byddwn yn defnyddio'r cyfle hwn i hyrwyddo a marchnata'r Llyfrgell fel gwasanaeth croesawus sydd wedi dileu rhwystrau presennol i ddefnydd.
7. Byddwn yn cryfhau ein systemau gyrru negeseuon am lyfrau sydd eu hangen neu angen eu dychwelyd.
8. Byddai gweithrediad hyn yn gost niwtral i'r Cyngor, gan yr argymhellir bod y gwasanaeth yn ariannu'r bwlch yn y gyllideb.

Cofnod o unrhyw fuddiant a ddatganwyd gan unrhyw Aelod Cabinet yr ymgynghorwyd â hwy ac unrhyw oddefeb gan Bwyllgor Safonau :

Dim

Unrhyw ymgynghoriadau a gynhaliwyd cyn gwneud y Penderfyniad :

Prif Swyddog Cyllid:

Rwy'n cefnogi penderfyniad yr Aelod Cabinet i wneud i ffwrdd â dirwyon llyfrgell o'r 1af o Ebrill 2021, ac yn cadarnhau fod ail-strwythuro sefydliad staffio'r Adran yn creu arbedion parhaol digonol i ariannu'r penderfyniad.

Swyddog Monitro:

Mae'r sail ar gyfer yr argymhelliad yn cael ei gefnogi gan dystiolaeth priodol o fanteision all ddeillio o ddileu dirwyon. Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Aelod/au Lleol: Dim yn fater lleol